

konzervacijo odkritih objektov, posebno še, če bodo objekti ostali dalje vidni. Glede raziskovanja kompleksnih najdišč, kjer imamo več neenotnih period in objektov na istem mestu, pa avtorja menita, da se zgornje plasti ohranijo, posebno ako so tu zastopane pomembnejše stavbe, medtem ko naj se niže ležeče plasti raziskujejo samo s sondami, toda le na mestih, ki ne bodo ogrožala višje ležeče stavbe. Pri raziskovanju nekropol opozarjata avtorja na večje število možnosti izkopavanja gomil, kar je pa odvisno od velikosti gomil in materiala, iz katerega so gomile sestavljene. Pri izkopavanju nekropol s planimi grobovi zastopata avtorja mnenje, da se mrežasti sistem ne sme uporabljati preveč toga. Ravno tako opozarjata na čim detajlnejše delo in puščanje vseh arheoloških predmetov in drugih objektov in situ toliko časa, dokler se ne dobi detajlna slika posameznih grobov.

V četrtem poglavju se avtorja ukvarjata z arheološko dokumentacijo, ki jo je potrebno napraviti pri izkopavanjih in ki se hrani v ustreznih arhivih. Predvsem je ta potrebna za kasnejšo kontrolo, ker se celotna dokumentacija ne more vedno objaviti, posebno pri raziskovanjih večjih razmer. V tako dokumentacijo sodi na prvo mesto dnevnik dela, terenski posnetki, risbe profilov, risbe temeljev stavb, risbe detajlov itd., dalje razne vrste fotografij ter točno po kvadrantih in po stratigrafiji razdeljen droben material. Avtorja opozarjata tudi na nepravilnost tistih strokovnih delavcev, ki puščajo po končanih delih teren neurejen. Ravno tako obstaja precejšnja problematika tudi z materialom, ki se odvrže kot neuporabljiv bodisi zaradi prevelike množine, ali pa iz kakršnih koli drugih vzrokov. Avtorja predlagata, da se tak material zasuje na zato odrejenem mestu na samem zemljišču, kjer so se vršila izkopavanja. To mesto naj se označi tudi na načrtih.

Avtorja sta svoja izvajanja opremila tudi z raznimi načrti, profili in fotografijami raziskovanj, tako da je celoten priročnik čimbolj nazoren. V resnici bo lahko služil tako arheološkim muzejskim delavcem pri njih terenskih delih ter jih istočasno opozarjal in odvrčal od eventualnih nepravilnosti, kakor bo lahko služil mlajšemu arheološkemu kadru kot učna knjiga.

Josip Korošec

Miodrag Grbić: Osnovi istraživanja arheoloških nalazišta. (Srpska Akademija nauka, Povremena izdanja Arheološkog instituta, Sv. 1), Beograd 1953, 76 str.

Srpska akademija je v okviru svojih edicij izdala knjižico z gornjim naslovom, ki jo je napisal Miodrag Grbić. V glavnih obrisih prikazuje avtor splošno arheološko raziskovanje. Na ta način, kakor tudi glede na poljudnoznanstven način podajanja je knjižica dobila neki pomen priročnika, ki je zamišljen, da bi mogel koristno služiti posameznim muzejskim delavcem v arheologiji.

Avtor je svojo knjižico razdelil na več oddelkov, v katerih se dotika raznih vprašanj, tako glede splošnega prikaza arheologije, njenega pomena, kakor tudi opisa posameznih objektov ter posameznih del, ki jih opravljajo arheologi. Avtor se v prvem poglavju dotika vprašanja arheološke vede in njene vsebine, nato prehaja na delitev arheologije, dalje na stratigrafijo, na tipologijo, na kronologijo, na odnos arheoloških virov do duševnega in ekonomskega življenja ter na odnos arheologije do posameznih pomožnih ved. V drugem poglavju se avtor dotika vzrokov, zaradi katerih arheološki objekti propadajo, nato prehaja na spomenike, ki so še ohranjeni ter govori o srednjeveških razvalinah in arheoloških najdiščih pod zemljo. Tretje poglavje je posvečeno zbiranju gradiva, rekonstrukciji zemljišča, izkopavanju ter konservaciji arheoloških objektov. V istem poglavju govori tudi o arheoloških pripomočkih pri raziskovanju. V četrtem poglavju govori avtor o nepremičnih arheoloških objektih od

naselbin, utrd, svetišč do grobišč itd. V petem poglavju našteva vrste premičnih arheoloških predmetov, v šestem pa govori o inventarjih, arheoloških bibliografijah, starih potopisih, zgodovinskih virih, katastrskih mapah, vojnogeografskih sekcijah, arheološki toponomastiki, avionskih posnetkih in o poročilu zaupnikov s terena. V sedmem poglavju se dotika terenskega raziskovalnega dela, v osmem notiranja najdišč na terenu in v devetem notiranja najdišč na kartah in katastrskih mapah.

Priročnik bi mogel po svoji zamisli biti zelo koristen, je pa tako metodološko kakor sistematično izredno slabo zajet. Predvsem je v njem popolnoma nelogična razvrstitev. Avtor v istem poglavju skače z enega vprašanja na drugo, ki je popolnoma drugega značaja in nima nikake zveze s prvim. Posamezna pomembna vprašanja je avtor pustil povsem v nemar, ali se jih je pa dotaknil le s kakim stavkom. V celoti bi se zato s to knjižico lahko okoristil le šolan arheolog, ki pa zopet ne bo zase našel nobene novosti, ker so vsi nasveti splošni in vsakdanji, da ne rečem primitivni, ne glede na to, da so mnogi tudi že preveč zastareli. Slabo bo mogel to knjižico uporabljati nestrokovnjak, čeprav je, kakor kaže namenjena ravno njemu, že glede na tolmačenje najpreprostejših izrazov in arheoloških pojmov. Knjižica ne more služiti niti slušateljem arheologije kot nekakšna osnova za nadaljnji študij, predvsem terenskih del. V tem oziru so tu zelo velike težave, ker je avtor dokaj samovoljno postavljaj posamezne trditve in dajal nasvete. Naj zadevno omenim le topografske znake, ki jih avtor prinaša na način, kot da bi bili to ustaljeni znaki v arheologiji. Uporabil je pa znake, ki jih uporabljajo Svicarji, česar pa ni nikjer omenil. Ni pa objavil internacionalno ustaljenih znakov, ki jih povečini tudi mi uporabljamo. Tako bi bilo potreba še marsikakšna gledišča in nasvete popolnoma popraviti. Ugovorov druge vrste bi bilo tudi še precej, v kar se pa tu ne bom spuščal.

Josip Korošec

Pomembne staroslovanske najdbe v Bački.

Na Bostaništu blizu Mošorina v Bački so bile v letih 1951 in 1952 odkrite pomembne najdbe slovanske dobe, o katerih nam v dveh razpravah poroča Rajko Veselinović: »Ranoslovanske lončarske peči i grobovi kod Mošorina u Bačkoj« (Rad Vojvodjanskih muzeja 1, 1952, str. 143—159) in »Starosrpsko naselje na Bostaništu kod Mošorina u Bačkoj« (Rad Vojvodjanskih muzeja 2, 1953, str. 5—58). Medtem ko Veselinović v prvi razpravi podaja poročilo o izkopavanju in najdbah iz leta 1951, skuša v drugi poleg tega napraviti sintezo ekonomskega in kulturnega življenja X. stoletja v tej naselbini, uporabljajoč pri tem tudi etnografijo, dalje zgodovinsko in lingvistično gradivo, da bi na ta način zajel vse ustrezne elemente in podal čimbolj verno sliko.

Ne glede na najdbe iz zgodnejšega časa, iz predzgodovine ter iz rimsko-sarmatske periode so najdbe slovanske periode, ki pripadajo predvsem naselbinam, izredno pomembne ne samo za našo arheologijo, kjer se zvečine javljajo prvič, temveč tudi za slovansko arheologijo sploh. Ustrezno grobišče, ki ga v prvi razpravi omenja Veselinović, katerega je pa dalje raziskoval in objavil Velenrajter (Rad Vojvodjanskih muzeja 2), je manj pomembno že glede na število grobov in tudi glede na tu najdene pridevke, ki so bili za enkrat najdeni le v enem grobu in obsegajo le S-obročke, medtem ko so navadni odprti obročki in obroček s priveskom v obliki obročka najdeni v že prekopenem delu grobišča (Rad Vojvodjanskih muzeja 1, 156, sl. 1). Pojavlja pa se zanimivo vprašanje, ali se to grobišče more v resnici povezati z naselbino na Bostaništu. V resnici ni toliko oddaljeno od naselbine, da ne bi moglo priti v poštev. Vendar bi glede na število grobov prej sodil, da bo pripadalo neki drugi naselbini. Grobišče je bilo raziskano sicer samo s sondami, toda kaže, da ni bilo veliko. Toda če bi tudi pripadalo naselbini na Bostaništu, nam daje zelo